

Sygn. akt VII U 475/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2023 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia SO Renata Gąsior

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 31 maja 2023 r. w W.

sprawy Z. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania Z. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. z dnia 13 grudnia 2022 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

W dniu 10 lutego 2023 r. Z. M. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 13 grudnia 2022 roku, znak: (...). W uzasadnieniu swojego odwołania Z. M. wskazała, że decyzja ta odmawiająca jej przeliczenia i podwyższenia emerytury jest niesprawiedliwa i dyskryminująca. Odwołująca wskazała, że jako osoba urodzona (...), a zatem po 31 grudnia 1948 r. nie rozumie, dlaczego nie podlega tzw. zreformowanym zasadom i dlaczego „brak jest podstaw do przeliczenia wysokości świadczenia poprzez doliczenie składek”, a jedynym kryterium różnicującym społeczeństwo jest data 1 stycznia 2009 r. Odwołująca powołała się również na ogłoszoną przez prezesa GUS na wiosnę 2022 r. krótszą średnią długość życia (odwołanie, k. 3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. wniósł o jego oddalenie. Organ rentowy wskazał, że ubezpieczona w dniu 30 grudnia 2008 r. złożyła wniosek o przyznanie emerytury. Decyzją z dnia 20 lutego 2009 r. organ rentowy przyznał prawo do świadczenia od 1 grudnia 2008 r., z racji wieku była to emerytura wcześniejsza (powszechny wiek emerytalny odwołująca osiągnęła dopiero 7 maja 2009 r.). Wobec czego świadczenie zostało obliczone zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Wobec powyższego organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania (odpowiedź na odwołanie k.4-5 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Z. M. urodzona w dniu (...) z zawodu jest optykiem.

W okresie od 12 sierpnia 1967 r. do 31 lipca 1986 r. odwołująca zatrudniona była w (...) Przedsiębiorstwie Handlu (...). Od 27 października 1986 r. do 31 stycznia 1988 r. prowadziła działalność gospodarczą - opieka nad chorymi. Od 1 kwietnia 1994 r. do 31 grudnia 1996 r. prowadziła działalność optyczną, a od 7 maja 2008 r. pracowała w spółce (...) jako pracownik biurowy (kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych- k. 5 a.r., świadectwo pracy- k.7 a.r., kserokopia książeczki ubezpieczeniowej- .9 a.r., umowa o pracę k. 15 a.r.).

W dniu 30 grudnia 2008 r. Z. M. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Po przeprowadzeniu postępowania organ rentowy w decyzji z dnia 20 lutego 2009 r., znak: E (...), przyznał ubezpieczonej prawo do wcześniejszej emerytury od 1 grudnia 2008 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie-dochód- przychód, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych tj. od stycznia 1998 r. do grudnia 2007 r., przyjmując jako wskaźnik podstawy wymiaru 58,22 %. Podstawa wymiaru obliczona została poprzez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru przez kwotę bazową tj. 2.275,37 zł, co dało podstawę wymiaru w wysokości 1.324,72 zł (wniosek z dnia 30 grudnia 2008 r. k. 1-3 a.r., decyzja z dnia 20 lutego 2009 r., k. 93 a.r.).

Po rozpatrzeniu wniosku z dnia 17 kwietnia 2009 r. o zmianę stażu pracy, organ rentowy decyzją z dnia 27 kwietnia 2009 r. ponownie ustalił wysokość emerytury ustalając ją na kwotę 1.134,92 zł (decyzja z dnia 27 kwietnia 2009 r. k. 109 a.r.)

Po rozpoznaniu wniosku z dnia 15 maja 2009 r. o uwzględnienie kwot minimalnego wynagrodzenia pracowników w podstawie wymiaru za wskazane okresy pracy od 1 stycznia 2009 r. tj. od nabycia uprawnień do emerytury ZUS decyzją z dnia 20 maja 2009 r. ponownie ustalił wysokość emerytury ustalając ją na kwotę 1134,92 zł (decyzja z dnia 20 maja 2009 r. k.129 a.r.).

Kolejno po rozpoznaniu wniosku o zmianę stażu pracy i podstawy wymiaru od 1 listopada 2010 r. tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę decyzją z dnia 30 listopada 2010 r. przeliczono emeryturę ubezpieczonej i ustalono jej wysokość na kwotę 1316,28 zł (decyzja z dnia 30 listopada 2010 r. k. 147 a.r.).

Decyzją z dnia 15 marca 2010 r. dokonano waloryzacji emerytury ustalając jej wysokość na kwotę 1.259,78 zł (decyzja z dnia 15 marca 2010 r. k. 151 a.r.)

Decyzją z 15 marca 2011 r. dokonano ponownej waloryzacji emerytury ustalając jej wysokość na kwotę 1357,08 zł. (decyzja z dnia 15 marca 2021 r. k. 153 a.r.).

Dnia 25 listopada 2022 r. odwołująca wniosła o ponowne obliczenie świadczenia emerytalno- rentowego (wniosek z dnia 25 listopada 2022 r. k.163-165 a.r.).

Decyzją z dnia 13 grudnia 2022 r. organ rentowy odmówił ponownego ustalenia wysokości świadczenia z uwzględnieniem składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej po dniu ustalenia prawa do świadczenia oraz ponownego obliczenia świadczenia z zastosowaniem najkorzystniejszego średniego dalszego trwania życia z uwagi na brak podstaw do ponownego przeliczenia. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że odwołująca ma przyznaną emeryturę na zasadach określonych w art. 53 ustawy emerytalnej, gdzie nie występuje element w postaci średniego dalszego trwania życia. Tym samym przepisy mające zastosowanie do obliczania emerytury dalszego średniego trwania życia wynikającego z tablicy, obowiązującej w dniu osiągnięcia przez wnioskodawcę powszechnego wieku emerytalnego nie mają zastosowania do ustalenia wysokości pobieranej przez ubezpieczoną emerytury (decyzja z dnia 13 grudnia 2022 r. k.167 a.r.).

Z. M. złożyła odwołanie od powyższej decyzji inicjując niniejsze postępowanie (odwołanie, k, 3 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach niniejszej sprawy, jak również w aktach organu rentowego. Zdaniem Sądu dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Dokumenty te nie były kwestionowane przez strony sporu w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem wynikające z nich okoliczności należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie Z. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 13 grudnia 2022 r., znak: (...) jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Rozpoznanie sprawy w analizowanym przypadku nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Taką możliwość daje art. 148¹ § 1 k.p.c. (Dz.U. z 2021 r. poz. 11), który przewiduje, że sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. W przedmiotowej sprawie okoliczności faktyczne nie były sporne, a zatem nie zachodziła potrzeba przeprowadzania dowodów. Spór dotyczył jedynie prawa. Ponadto strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie powołanego przepisu ocenił, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy i wydanie rozstrzygnięcia na posiedzeniu niejawnym.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 29, 32, 33 i 39 przysługuje również ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;
- 2) warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnił do dnia 31 grudnia 2008 r.

Przepis ten przyznawał ubezpieczonym, którzy urodzili się po 31 grudnia 1948 r., a przed 1 stycznia 1969 r., prawo do emerytury wcześniejszej (art. 29 u.e.r.), emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 32 i 33 u.e.r.) oraz do obniżenia wieku emerytalnego ze względu na pracę górniczą (art. 39 u.e.r.). Osoby te mogły nabyć prawo do emerytury na dotychczasowych zasadach, jeżeli do 31 grudnia 2008 r. spełniły wymagane warunki nabycia prawa do wymienionych emerytur. (I. Jędrasik-Jankowska [w:] Komentarz do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych [w:] Prawo do emerytury z ubezpieczenia i zabezpieczenia społecznego. Komentarz do ustaw z orzecznictwem, wyd. II, Warszawa 2019, art. 46.).

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS emerytura wynosi:

24 % kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, oraz

Po 1,3 % podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych,

Po 0,7 % podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych.

Przepis ten ustala formułę wymiaru emerytury w tzw. systemie zdefiniowanego świadczenia. Była ona stosowana do ubezpieczonych urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. (ostatnim rokiem nabywania prawa do emerytury w tym systemie był rok 2018) i do tych ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 r., którzy do 31 grudnia 2008 r. spełnili warunki nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, do wcześniejszej emerytury, do emerytury kolejowej i do emerytury nauczycielskiej. Formułę tę stosuje się też do wyliczenia wysokości nadal nabywanych emerytur górniczych (I. Jędrasik-Jankowska [w:] Komentarz do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych [w:] Prawo do emerytury z ubezpieczenia i zabezpieczenia społecznego. Komentarz do ustaw z orzecznictwem, wyd. II, Warszawa 2019, art. 53.). W tym miejscu należy zatem zaznaczyć, że faktycznie odwołująca urodziła się po 1 stycznia 1949 r., jednak należy zauważyć, że przepis art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ma zastosowanie również do osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., którzy spełnili określone warunki do nabycia wcześniejszej emerytury do dnia 31 grudnia 2008 r. Z. M. spełniła do dnia 31 grudnia 2008 r. warunki do otrzymania wcześniejszej emerytury, która została jej zatem przyznana na zasadach określonych w art. 53 ustawy emerytalnej. Wniosek o przyznanie emerytury odwołująca się zgłosiła w dniu 30 grudnia 2008 r. Powszechny wiek emerytalny odwołująca osiągnęła dopiero 7 maja 2009 r. Decyzją z dnia 20 lutego 2009 r. organ rentowy przyznał prawo do świadczenia od 1 grudnia 2008 r., a z

uwagi na wiek ubezpieczonej była to emerytura wcześniejsza. Dlatego też Zakład Ubezpieczeń Społecznych właściwie przyznał odwołującej emeryturę na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej.

Należy podkreślić, że jak zasadnie wskazał w odpowiedzi na odwołanie ZUS, świadczenia tego nie oblicza się z uwzględnieniem składek zapisanych na koncie po przyznaniu świadczenia i z uwzględnieniem najkorzystniejszego średniego dalszego trwania życia. Natomiast ma to zastosowanie przy przeliczeniu emerytury w powszechnym wieku emerytalnym – z systemu zreformowanego, przyznanej na podstawie art. 24 i obliczonej na podstawie art. 25 i 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jak wskazuje art. 108 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jeżeli po dniu, od którego przyznano emeryturę określoną w art. 24 lub 24a, emeryt podlegał ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, wysokość świadczenia ulega ponownemu ustaleniu w sposób określony w ust. 2. Zgodnie zaś z ust. 2 emerytura obliczone według zasad określonych w art. 26 powiększa się o kwotę wynikającą z podzielenia składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu ustalenia prawa do emerytury, o której mowa w art. 24 i 24a i zwaloryzowanych zgodnie z art. 25 przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone dla wieku danego ubezpieczonego w dniu złożenia wniosku o przeliczenie wysokości emerytury z uwzględnieniem ust. 4 i 5. Zasadnie zatem organ rentowy wskazał, że odwołującej została przyznana emerytura na zasadach określonych w art. 53 ustawy emerytalnej, gdzie nie występuje element w postaci średniego dalszego trwania życia, zatem, przepisy mające zastosowanie do obliczenia emerytury średniego dalszego trwania życia wynikającego z tablicy obowiązującej w dniu osiągnięcia przez ubezpieczoną powszechnego wieku emerytalnego nie mogą mieć w przedmiotowej sprawie zastosowania. Ponadto należy podkreślić, że Sąd jest obowiązany działać w granicach obowiązujących przepisów, a fakt, że odwołująca się z nimi nie zgadza nie może prowadzić do zmiany zaskarżonej decyzji. Emerytura przyzna Z. M. na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej została przyznana prawidłowo i na podstawie obowiązujących przepisów, zatem nie było podstaw do jej zmiany bądź uchylecia.

Ponadto jak zaznaczył Zakład Ubezpieczeń Społecznych w uzasadnieniu swojej decyzji z dnia 13 grudnia 2022 r. nie ma przeszkód prawnych, żeby ubezpieczona pobierająca emeryturę przyznaną jej w niższym wieku emerytalnym domagał się przyznania emerytury przysługującej na podstawie art. 26 w normalnym (powszechnym) wieku emerytalnym, ponieważ ze względu na odmienne przesłanki nabycia prawa do obu tych świadczeń organ ubezpieczeń społecznych powinien wydać decyzje w oparciu o różne podstawy prawne przysługujących ubezpieczonemu świadczeń emerytalnych, a następnie wypłacać świadczenie wyższe lub wybrane przez ubezpieczonego (art. 95 ust. 1 ustawy) (Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, (...) i Spraw Publicznych z dnia 5 października 2006 r. I UK 82/06, L.).

Żądanie ubezpieczonej nie znajduje zatem oparcia w obowiązujących przepisach prawa, dlatego też Sąd, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie oddalił.

Sędzia Renata Gąsior